

Verdere evolutie van de geharmoniseerde werkloosheid in ruime zin

Werkloosheid in ruime zin in België, Duitsland, Frankrijk en Nederland in 2014

Inhoudstafel:

1	DEFINITIES VAN WERKLOOSHEID	1
1.1	<i>Inleiding</i>	1
1.2	<i>De werkloosheid in strikte zin</i>	1
1.3	<i>Ruimere definitie van werkloosheid</i>	2
2	DE WERKLOOSHEID IN RUIME ZIN IN 2014	4
2.1	<i>België</i>	4
2.2	<i>Duitsland</i>	4
2.3	<i>Frankrijk</i>	5
2.4	<i>Nederland</i>	5
2.5	<i>Analyse over de vier landen</i>	5
3	DE TEWERKSTELLING EN INACTIVITEIT IN 2014	7
4	BIJLAGE: DE VERDELING VAN DE BEVOLKING OP ARBEIDSLEEFTIJD (15-74 JAAR) IN 2014	8

1

Definities van werkloosheid

1.1

Inleiding

In 2013 publiceerde de RVA een studie¹ waarin een aantal door Eurostat ontworpen aanvullende indicatoren voor de werkloosheid werden voorgesteld. Die indicatoren laten toe om in het kader van internationale vergelijking een ruimere definitie af te bakenen van de werkloosheid dan de standaard IAO-definitie. Vervolgens werd voor het jaar 2012 de werkloosheid in ruime zin geschetst voor België en zijn buurlanden Frankrijk, Duitsland en Nederland. De huidige publicatie beoogt een actualisering van dit overzicht voor het jaar 2014.

1.2

De werkloosheid in strikte zin

De werkloosheidsdefinitie van de Internationale Arbeidsorganisatie (IAO), waarop de Enquête naar de Arbeidskrachten is gebaseerd, bevat 3 verschillende aspecten:

1. een werkloze is niet tewerkgesteld;
2. een werkloze is direct beschikbaar voor de arbeidsmarkt;
3. een werkloze gaat actief op zoek naar een tewerkstelling.

Voor de IAO is de werkloze dus per definitie een **werkzoekende volledig werkloze**. De specifieke criteria waarmee de toestand van werkloosheid wordt bepaald, zijn eveneens vastgelegd:

1. wie gedurende de referentieweek minder dan een uur arbeid in loondienst of andere arbeid verricht, is niet tewerkgesteld;
2. wie bereid is te werken binnen de 2 weken volgend op de referentieweek, is direct beschikbaar voor de arbeidsmarkt;
3. wie gedurende de laatste 4 weken, inclusief de referentieweek, werk heeft gezocht of werk heeft gevonden waarbinnen hij/zij zal worden tewerkgesteld binnen een periode van 3 maanden, gaat actief op zoek naar een tewerkstelling.

Iemand die werkt, ook al is dat maar één uur per week, is volgens de IAO-definitie niet werkloos. Daarin verschilt deze definitie van een groot aantal administratieve statistieken die op nationaal niveau worden gecreëerd. Die statistieken tellen heel wat mensen die in meer of mindere mate beperkte activiteiten uitoefenen (bv. uitzendkrachten), maar geregistreerd staan als werkzoekend en/of een werkloosheidsvergoeding krijgen.

Verder sluit de strikte IAO-definitie heel wat werkzoekenden uit die niet onmiddellijk beschikbaar zijn voor de arbeidsmarkt of minder tot niet intensief op zoek gaan naar werk.

Ondanks het feit dat de EAK wordt georganiseerd om bij internationale vergelijking van de arbeidsmarkt het effect van verschillen in regelgeving per land te neutraliseren, kan ervan worden uitgegaan dat de nationale regelgeving toch een zekere invloed uitoefent op de enquêteresultaten. Zowel het zoekgedrag en de beschikbaarheid van de respondenten als de inschatting van de eigen situatie wordt immers in meerdere of mindere mate mee bepaald door de verplichtingen, toekenningsvoorwaarden en vergoedbaarheidsduur van diverse nationale uitkeringsstelsels, alsook van de aard van de controle hierop.

¹ 'De geharmoniseerde werkloosheid in ruime zin', raadpleegbaar op http://www.rva.be/sites/default/files/assets/publications/Etudes/2013/Chomage_harmonise/NL.pdf.

Tabel 1
De werkloosheid in strikte zin in 2014

	Absolute cijfers	Werkloosheidsgraad	Vershil tot Europees gemiddelde in procentpunt
België	423 300	8,5	- 1,7
Duitsland	2 089 700	5,0	- 5,2
Frankrijk	2 819 100	9,9	- 0,3
Nederland	609 000	6,8	- 3,4
EU-28	24 550 000	10,2	

Bron: Eurostat - EAK (lfsa_ugan - lfsa_urgan), 15-74-jarigen

Hoewel de werkloosheidsgraad van de vier vergeleken landen onder het Europese gemiddelde blijft, kunnen we net als voor het jaar 2012 een relatief grote variatie van deze graad waarnemen. (van 5,0% tot 9,9%.

De strikte definitie van de IAO leidt echter tot een **verschuiving naar de inactiviteit** van respondenten die wel tot op zekere hoogte verbonden zijn met de arbeidsmarkt en tot een **verschuiving naar de activiteit** van respondenten die een groter aantal uren zouden willen en kunnen werken. Sinds november 2011 stelt Eurostat dan ook drie aanvullende indicatoren ter beschikking om de grootorde van die verschuivingen beter te kunnen beschouwen.

1.3 De werkloosheid in ruime zin

De EAK betracht de bevolking in te delen in drie verschillende posities ten opzichte van de arbeidsmarkt: tewerkstelling, werkloosheid en inactiviteit. Tewerkgestelden en werklozen worden daarbij samen beschouwd als de actieve bevolking. Het onderscheid tussen tewerkstelling en werkloosheid wordt bepaald door het eerste van de genoemde criteria van de IAO-definitie, het onderscheid tussen werkloosheid en inactiviteit door de laatste twee.

Tabel 2
Schematische voorstelling van de bevolkingsindeling volgens de EAK

Actieve bevolking		Inactieve bevolking
Tewerkstelling	Werkloosheid Direct beschikbaar en actief werkzoekend	Inactiviteit Niet direct beschikbaar en/of actief werkzoekend
Tewerkgesteld (1 uur of meer in de referentieweek)	Niet-tewerkgesteld	

De drie aanvullende indicatoren van Eurostat brengen de populaties in kaart die behoren tot de tewerkgestelde of inactieve bevolking, maar zich in de marge rond de werkloosheid bevinden. Het betreft:

- Binnen de tewerkgestelde bevolking de respondenten die deeltijds zijn tewerkgesteld, maar meer willen werken (de ondertewerkstelling).
- Binnen de inactieve bevolking (de potentiële arbeidskrachten):
 - a. de respondenten die actief naar werk zoeken, maar niet direct beschikbaar zijn voor de arbeidsmarkt omwille van studies, tijdelijke ziekte of familiale of persoonlijke redenen;
 - b. de respondenten die direct beschikbaar zijn voor de arbeidsmarkt, maar niet actief naar werk zoeken omdat ze “ontmoedigd” zijn of omwille van studies of familiale of persoonlijke redenen.

Door deze marges in beschouwing te nemen, bekomen we een definitie van werkloosheid in ruime zin, die toelaat het overzicht van de werkloosheid in strikte zin van tabel 1 te nuanceren.

Tabel 3
Schematische voorstelling van de werkloosheid in ruime zin



2

De werkloosheid in ruime zin in 2014

Hiernavolgend schetsen wij per land de werkloosheid in ruime zin, telkens vergezeld door de ratio van deze populatie ten opzichte van de totale bevolking op arbeidsleeftijd (15-74 jaar)². Aangezien het gaat om vrij recente indicatoren die nog worden gekenmerkt door reeksbreuken, beperken we ons tot het jaar 2014. Tabel 4 geeft alvast een dergelijk overzicht voor de Europese Unie.

Tabel 4
De werkloosheid in ruime zin in 2014: EU-28

	Werkloosheid in strikte zin	Ondertewerkstelling	Potentiële arbeidskrachten	Werkloosheid in ruime zin
Absolute cijfers	24 550 000	9 802 600	11 639 400	45 992 000
Ratio	6,5	2,6	3,1	12,2

Bron: Eurostat - EAK (lfsi_sup_age_a - lfsa_pganws), 15-74-jarigen

2.1 *België*

Tabel 5
De werkloosheid in ruime zin in 2014: België

	Werkloosheid in strikte zin	Ondertewerkstelling	Potentiële arbeidskrachten	Werkloosheid in ruime zin
Absolute cijfers	423 300	154 300	151 400	729 000
Ratio	5,1	1,9	1,8	8,8

Bron: Eurostat - EAK (lfsi_sup_age_a - lfsa_pganws), 15-74-jarigen

De Belgische ratio van de werkloosheid in ruime zin bedraagt 8,8%. In totaal gaat het om 729 000 personen, waarvan er 423 300 (d.i. 58%) voldoen aan de criteria van de werkloosheid in strikte zin.

2.2 *Duitsland*

Tabel 6
De werkloosheid in ruime zin in 2014: Duitsland

	Werkloosheid in strikte zin	Ondertewerkstelling	Potentiële arbeidskrachten	Werkloosheid in ruime zin
Absolute cijfers	2 089 700	1 626 200	989 400	4 705 300
Ratio	3,4	2,6	1,6	7,7

Bron: Eurostat - EAK (lfsi_sup_age_a - lfsa_pganws), 15-74-jarigen

De Duitse ratio van de werkloosheid in ruime zin bedraagt 7,7%. Het aandeel van de werkloosheid in strikte zin, namelijk 2 089 700 van de 4 705 300 personen (d.i. 44%), ligt er lager dan in België.

² De vrij ruime opvatting van de bevolking op arbeidsleeftijd is bij dit overzicht noodzakelijk, omwille van het beperkte aantal leeftijdsklassen dat voorlopig beschikbaar is voor de bijkomende indicatoren (m.n. 15-24 jaar, 15-74 jaar, 25-54 jaar, 25-74 jaar en 55-74 jaar).

2.3 Frankrijk

Tabel 7

De werkloosheid in ruime zin in 2014: Frankrijk

	Werkloosheid in strikte zin	Ondertewerkstelling	Potentiële arbeidskrachten	Werkloosheid in ruime zin
Absolute cijfers	2 819 100	1 560 800	949 100	5 329 000
Ratio	6,2	3,4	2,1	11,7

Bron: Eurostat - EAK (lfsi_sup_age_a - lfsa_pganws), 15-74-jarigen

Voor Frankrijk benadert het aandeel van de werkloosheid in strikte zin t.o.v. die in ruime zin de verhouding in België, namelijk 2 819 100 van de 5 329 000 (d.i. 53%). De ratio van werkloosheid in ruime zin bedraagt er 11,7%.

2.4 Nederland

Tabel 8

De werkloosheid in ruime zin in 2014: Nederland

	Werkloosheid in strikte zin	Ondertewerkstelling	Potentiële arbeidskrachten	Werkloosheid in ruime zin
Absolute cijfers	609 000	168 500	465 900	1 243 400
Ratio	4,8	1,3	3,7	9,8

Bron: Eurostat - EAK (lfsi_sup_age_a - lfsa_pganws), 15-74-jarigen

Voor Nederland ten slotte bedraagt de ratio van werkloosheid in ruime zin 9,8%. De werklozen in strikte zin vertegenwoordigen bijna de helft: 609 000 van de 1 243 400 personen (d.i. 49%).

2.5 Analyse over de vier landen

Tabel 9 klasseert zowel voor de werkloosheid in strikte als in ruime zin de vier landen in oplopende volgorde van de ratio ten opzichte van de bevolking op arbeidsleeftijd (15-74 jaar) en toont de mate waarin de ratio van de andere landen verschilt van de laagste waarde.

Tabel 9

Variatie van de werkloosheidsratio in strikte zin en in ruime zin

Werkloosheid in strikte zin				Werkloosheid in ruime zin			
Land	Ratio	Vershil in %-punt	Vershil in %	Land	Ratio	Vershil in %-punt	Vershil in %
Duitsland	3,4	-	-	Duitsland	7,7	-	-
Nederland	4,8	+ 1,4	+ 41%	België	8,8	+ 1,1	+ 15%
België	5,1	+ 1,7	+ 50%	Nederland	9,8	+ 2,2	+ 28%
Frankrijk	6,2	+ 2,8	+ 82%	Frankrijk	11,7	+ 4,0	+ 53%
EU-28	6,5	+ 3,1	+ 91%	EU-28	12,2	+ 4,5	+ 59%

Bron: Eurostat - EAK (lfsi_sup_age_a - lfsa_pganws), 15-74-jarigen

Hierbij valt op te merken dat de onderlinge verschillen tussen de vier landen kleiner worden, wanneer we de werkloosheid in ruime (gemiddeld 32% verschil met de laagste ratio) in plaats van de werkloosheid in strikte zin beschouwen (gemiddeld 58% verschil). Verder dienen we ook op te merken dat België ten opzichte van zijn buurlanden de op één na laagste ratio laat noteren van de werkloosheid in ruime zin, terwijl Nederland voorgaat bij de werkloosheid in strikte zin.

Tabel 10

De evolutie 2012-2014 van de werkloosheid in strikte en in ruime zin

Werkloosheid in strikte zin						
	Absolute cijfers			Ratio t.o.v. de totale bevolking (15-74 jaar)		
	2012	2014	Evolutie in %	2012	2014	Evolutie in procentpunt
België	369 000	423 300	+ 15%	4,5	5,1	+ 0,6
Duitsland	2 224 400	2 089 700	- 6%	3,6	3,4	- 0,2
Frankrijk	2 806 600	2 819 100	+ 0%	6,2	6,2	+ 0,0
Nederland	468 500	609 000	+ 30%	3,7	4,8	+ 1,1
EU-28	25 177 000	24 550 000	- 2%	6,7	6,5	- 0,2
Werkloosheid in ruime zin						
	Absolute cijfers			Ratio t.o.v. de totale bevolking (15-74 jaar)		
	2012	2014	Evolutie in %	2012	2014	Evolutie in procentpunt
België	686 500	729 000	+ 6%	8,4	8,8	+ 0,4
Duitsland	5 016 300	4 705 300	- 6%	8,2	7,7	- 0,5
Frankrijk	4 669 400	5 329 000	+ 14%	10,3	11,7	+ 1,4
Nederland	999 000	1 243 400	+ 24%	8,0	9,8	+ 1,9
EU-28	45 428 500	45 992 000	+ 1%	12,0	12,2	+ 0,1

Bron: Eurostat - EAK (lfsi_sup_age_a - lfsa_pganws), 15-74-jarigen

Een vergelijking van de evolutie die de vier landen doormaakten sinds 2012, toont aan dat in elk van de buurlanden de evolutie van de ratio van de werkloosheid in ruime zin meer uitgesproken is dan die in strikte zin. Dit geldt echter niet voor België: ons land laat een stijging met 0,6 procentpunt noteren voor de ratio in strikte zin, maar slechts met 0,4 procentpunt in ruime zin.

Dit betekent dat waar in België de werkloosheid in strikte zin is gestegen, de ondertewerkstelling en de potentiële arbeidskrachten verminderd zijn in omvang. In Frankrijk en Nederland is de omvang van deze groepen daarentegen toegenomen, terwijl Duitsland er (net als voor de werkloosheid in strikte zin) een daling laat noteren.

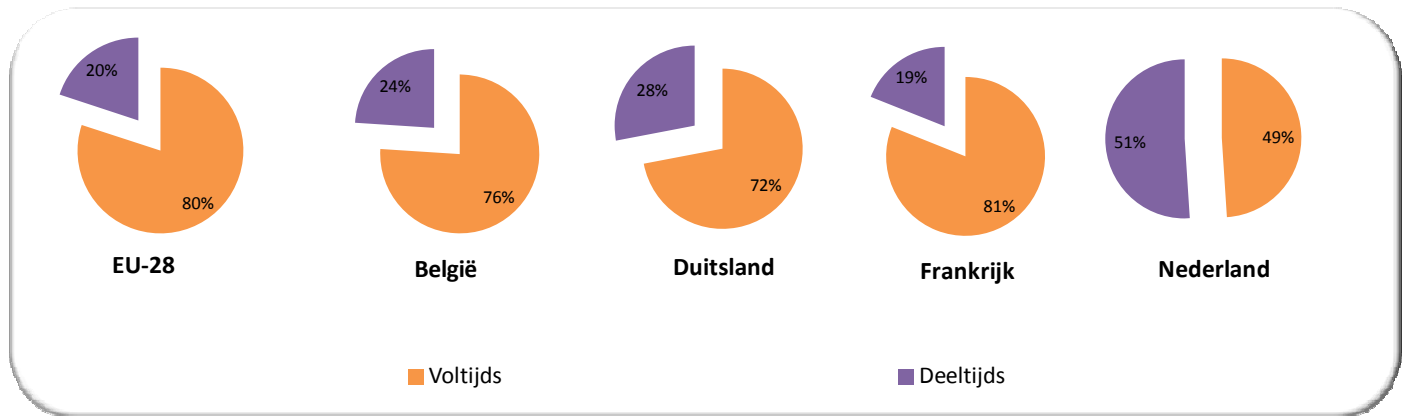
3

De tewerkstelling en inactiviteit in 2014

Als de werkloosheid in ruime zin in dergelijke mate wordt beïnvloed door de groepen die strikt genomen worden geteld binnen de tewerkstelling en de inactiviteit, kan men ervan uitgaan dat voor de interpretatie van werkloosheidscijfers (zowel in strikte als in ruime zin) de structuur van de tewerkstelling en de inactiviteit per land belangrijke factoren zijn. Om een beeld te schetsen van de arbeidsmarktstructuur per vergeleken land, toont grafiek 1 het relatieve aandeel van de deeltijdse arbeid in de totale tewerkstelling. Hierbij valt op dat Duitsland en Nederland, met hun relatief lage werkloosheid in strikte zin, een groter aandeel deeltijdse tewerkstelling tellen. Voor Nederland gaat het zelfs om een kleine meerderheid van de tewerkgestelde bevolking.

Grafiek 1

Verdeling van de tewerkstelling in 2014 volgens tewerkstellingsbreuk

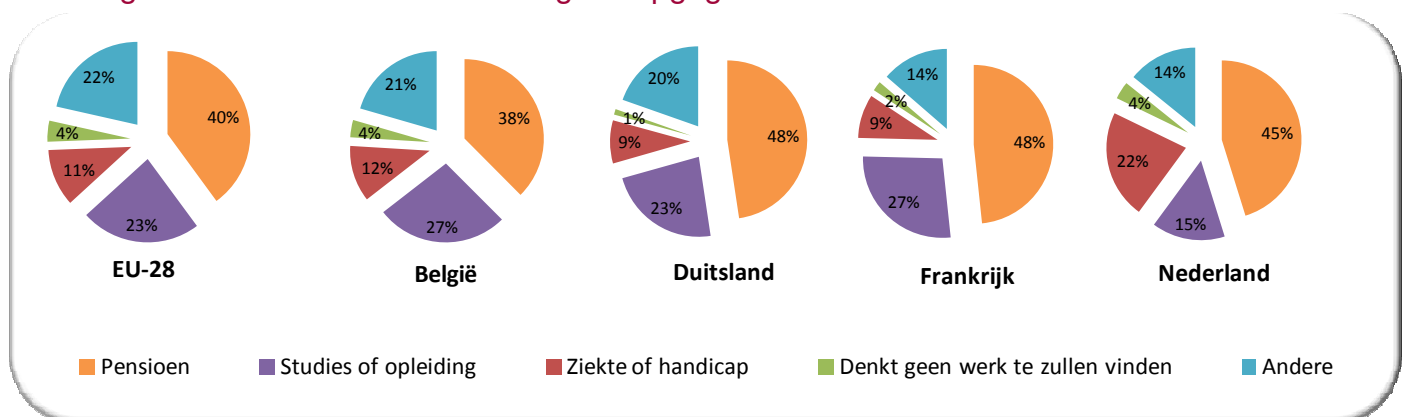


Bron: Eurostat - EAK (lfsa_eppga), 15-74-jarigen

Grafiek 2 geeft een overzicht van de inactiviteit naargelang de voornaamste reden die de respondenten opgeven voor hun inactiviteit. Over de vier landen nemen we op dit vlak belangrijke verschillen waar. Zo telt België ten opzichte van zijn buurlanden relatief weinig gepensioneerden (slechts 38% van de inactiviteit), maar wel een behoorlijk aandeel inactiviteit wegens studies of opleiding (27%, net als Frankrijk) wat kan behoren tot de potentiële arbeidskrachten. Voor Nederland valt vooral het grote aandeel van inactiviteit wegens ziekte of handicap op: 22%, d.i. dubbel zoveel als het Europese gemiddelde.

Grafiek 2

Verdeling van de inactiviteit in 2014 volgens opgegeven voornaamste reden



Bron: Eurostat - EAK (lfsa_igar), 15-74-jarigen

4

Bijlage: de verdeling van de bevolking op arbeidsleeftijd (15-74 jaar) in 2014

Ten slotte geven wij voor 2014 nog per land een verdeling mee van de bevolking op arbeidsleeftijd (15-74 jaar) in functie van de arbeidsmarktindicatoren. De aantallen worden weergegeven in duizendtallen, de ratio's zijn berekend op basis van de totale bevolking op arbeidsleeftijd (15-74 jaar).

Tabel 11
België

Totale bevolking (15-74 jaar)					
8 277,1 100%					
Actieve bevolking 4 958,4 59,9%				Inactieve bevolking 3 318,7 40,1%	
Tewerkstelling 4 535,1 54,8%		Werkloosheid in strikte zin 423,3 5,1%		Inactiviteit 3 318,7 40,1%	
Tewerkgesteld (1 uur of meer in de referentieweek) 4 535,1 54,8%			Niet-tewerkgesteld 3 742,0 45,2%		
Voltijdse tewerkstelling 3 446,7 41,7%	Deeltijdse tewerkstelling 1 088,4 13,1%		Werkloosheid in strikte zin 423,3 5,1%		Inactiviteit 3 318,7 40,1%
Voltijdse tewerkstelling 3 446,7 41,7%	Vrijwillig deeltijdse tewerkstelling 934,1 11,2%	Ondertewerkstelling 154,3 1,9%	Direct beschikbaar en actief werkzoekend 423,3 5,1%	Potentiële arbeidskrachten 151,4 1,8%	Niet-potentiële arbeidskrachten 3 167,3 38,3%
52,9%		Werkloosheid in ruime zin 729,0 8,8%			38,3%

Bron: Eurostat - EAK (lfsi_sup_age_a - lfsa_pganws - lfsa_eppga), 15-74-jarigen

Tabel 12
Duitsland

Totale bevolking (15-74 jaar) 61 371,8 100%					
Actieve bevolking 41 832,0 68,2%			Inactieve bevolking 19 539,8 31,8%		
Tewerkstelling 39 742,3 64,8%		Werkloosheid in strikte zin 2 089,7 3,4%		Inactiviteit 19 539,8 31,8%	
Tewerkgesteld (1 uur of meer in de referentieweek) 39 742,3 64,8%			Niet-tewerkgesteld 21 629,5 35,2%		
Voltijdse tewerkstelling 28 813,2 47,0%	Deeltijdse tewerkstelling 10 929,1 17,8%		Werkloosheid in strikte zin 2 089,7 3,4%		Inactiviteit 19 539,8 31,8%
Voltijdse tewerkstelling 28 813,2 47,0%	Vrijwillig deeltijdse tewerkstelling 9 302,9 15,2%	Ondertewerkstelling 1 626,2 2,6%	Direct beschikbaar en actief werkzoekend 2 089,7 3,4%		Potentiële arbeidskrachten 989,4 1,6%
62,1%		Werkloosheid in ruime zin 4 705,3 7,7%			30,2%

Bron: Eurostat - EAK (lfsi_sup_age_a - lfsa_pganws - lfsa_eppga), 15-74-jarigen

Tabel 13
Frankrijk

Totale bevolking (15-74 jaar) 45 502,8 100%					
Actieve bevolking 28 568,4 62,8%			Inactieve bevolking 16 934,4 37,2%		
Tewerkstelling 25 749,3 56,6%		Werkloosheid in strikte zin 2 819,1 6,2%		Inactiviteit 16 934,4 37,2%	
Tewerkgesteld (1 uur of meer in de referentieweek) 25 749,3 56,6%			Niet-tewerkgesteld 19 753,5 43,4%		
Voltijdse tewerkstelling 20 882,7 45,9%	Deeltijdse tewerkstelling 4 866,6 10,7%		Werkloosheid in strikte zin 2 819,1 6,2%		Inactiviteit 16 934,4 37,2%
Voltijdse tewerkstelling 20 882,7 45,9%	Vrijwillig deeltijdse tewerkstelling 3 305,8 7,3%	Ondertewerkstelling 1 560,8 3,4%	Direct beschikbaar en actief werkzoekend 2 819,1 6,2%		Niet-potentiële arbeidskrachten 15 985,3 35,1%
53,2%		Werkloosheid in ruime zin 5 329,0 11,7%			35,1%

Bron: Eurostat - EAK (lfsi_sup_age_a - lfsa_pganws - lfsa_eppga), 15-74-jarigen

Tabel 14
Nederland

Totale bevolking (15-74 jaar)					
12 664,6 100%					
Actieve bevolking 8 905,2 70,3%				Inactieve bevolking 3 759,4 29,7%	
Tewerkstelling 8 296,2 65,5%		Werkloosheid in strikte zin 609,0 4,8%		Inactiviteit 3 759,4 29,7%	
Tewerkgesteld (1 uur of meer in de referentieweek) 8 296,2 65,5%			Niet-tewerkgesteld 4 368,4 34,5%		
Voltijdse tewerkstelling 4 106,6 32,4%	Deeltijdse tewerkstelling 4 189,6 33,1%		Werkloosheid in strikte zin 609,0 4,8%		Inactiviteit 3 759,4 29,7%
Voltijdse tewerkstelling 4 106,6 32,4%	Vrijwillig deeltijdse tewerkstelling 4 021,1 31,8%	Ondertewerkstelling 168,5 1,3%	Direct beschikbaar en actief werkzoekend 609,0 4,8%		Niet-potentiële arbeidskrachten 3 293,5 26,0%
64,2%		Werkloosheid in ruime zin 1 243,4 9,8%			26,0%

Bron: Eurostat - EAK (lfsi_sup_age_a - lfsa_pganws - lfsa_eppga), 15-74-jarigen

Voor de volledigheid geven we in tabel 15 hetzelfde overzicht voor de Europese Unie van de 28.

Tabel 15
EU-28

Totale bevolking (15-74 jaar) 377 394,3 100%					
Actieve bevolking 241 742,5 64,1%			Inactieve bevolking 135 651,8 35,9%		
Tewerkstelling 217 192,5 57,6%		Werkloosheid in strikte zin 24 550,0 6,5%		Inactiviteit 135 651,8 35,9%	
Tewerkgesteld (1 uur of meer in de referentieweek) 217 192,5 57,6%			Niet-tewerkgesteld 160 201,8 42,4%		
Voltijdse tewerkstelling 173 102,4 45,9%	Deeltijdse tewerkstelling 44 090,1 11,7%		Werkloosheid in strikte zin 24 550,0 6,5%		Inactiviteit 135 651,8 35,9%
Voltijdse tewerkstelling 173 102,4 45,9%	Vrijwillig deeltijdse tewerkstelling 34 287,5 9,1%	Ondertewerkstelling 9 802,6 2,6%	Direct beschikbaar en actief werkzoekend 24 550,0 6,5%		Potentiële arbeidskrachten 11 639,4 3,1%
54,9%		Werkloosheid in ruime zin 45 992,0 12,2%			32,9%

Bron: Eurostat - EAK (lfsi_sup_age_a - lfsa_pganws - lfsa_eppga), 15-74-jarigen